

రాజకీయ స్థిర దృష్టి కొరవడిన పరిశీలన

(‘పరాభీన భారతం’ - పుస్తకంపై 1993 ఏప్రిల్‌లో కామ్రేడ్ జస్యంత్ చేసిన సమీక్ష)

1947 ఆగస్టు 15న జరిగిన అధికార మార్పిడితో అధికారంలోకి వచ్చిన కాంగ్రెసు పార్టీ, సామ్రాజ్యవాద అనుకూల విధానాలనే అనుసరించుతూ వచ్చింది. భారత ప్రజల జాతీయ భావాలనూ, ఆకాంక్షలనూ పెడమార్గం పట్టించి, సామ్రాజ్యవాదులకు సేవచేసేందుకు మోసపూరిత నినాదాలను చేపట్టింది. “సోషలిస్టు తరహా సమాజ స్థాపన”, “ప్రణాళికాబద్ధ అభివృద్ధి”, “మిత్రమ ఆర్థిక వ్యవస్థ”, “స్వావలంబన” వంటి ప్రజాకర్షక నినాదాల హోరుతో 1956 పారిశ్రామిక విధానం, ఎం.ఆర్.టి.పి. చట్టం, షెరా చట్టం వంటి తగు కుబెడుకుల చర్యలతో సామ్రాజ్యవాద అనుకూల విధానాలను అమలుజరుపుతూ వచ్చింది. ఈ మోసపూరిత నాటకానికి సారధ్యం వహించినది నెహ్రూ. రాడికల్ భావాలతో నింపిన ఉపన్యాసాలతో, సోషలిస్టు సిద్ధాంతంతో ప్రభావితమైనవాడిగా పోజుపెడుతూ ఈ నాటకాన్ని సాగించారు.

‘విదేశీ పెట్టుబడులు దేశం నుండి తరలిపోకుండా స్వాతంత్ర్యమన్న పదానికే అర్థంలేదన్న నెహ్రూ సారధ్యంలోనే బ్రిటీషు పెట్టుబడులు పదింతలు పెరగటంతోపాటుగా, అమెరికాతో సహా పశ్చిమ సామ్రాజ్యవాదుల పెట్టుబడులు కూడా పెరిగాయి. ప్రారంభంలో ప్రభుత్వ రంగాన్ని అనుమాన దృక్పథంతో పరికించిన అమెరికా, ఆ తరువాత ప్రభుత్వరంగ ఉపయుక్తతను గుర్తించి, తన పెట్టుబడులతో నింపటం మొదలుపెట్టింది. ప్రభుత్వరంగంలో విదేశీ పెట్టుబడులకు స్థానాన్ని కల్పించడం మొదలయింది.

మరొకవైపున ప్రభుత్వ రంగానికి తానందిస్తున్న సహాయం భారత ఆర్థికాభివృద్ధికి దోహదపడుతున్నదంటూ రష్యా సోషల్ సామ్రాజ్యవాదం రంగ ప్రవేశం చేసింది. కీలక పరిశ్రమలకు సహాయం, రూపాయలలో వాణిజ్యం, సైనిక సహాయం పేరిట భారత ఆర్థిక వ్యవస్థపై పట్టును పొందింది. భారతదేశం రెండు అగ్రరాజ్యాల పోటీ, కుమ్మక్కలకు నిలయమైంది. ఫలితంగా భారత ప్రజల ఆశలకు భిన్నంగా, సామ్రాజ్యవాద దోపిడీ తీవ్రమై అన్ని కీలకరంగాలకూ విస్తరించింది. దేశంలోకి వచ్చే సామ్రాజ్యవాదుల పెట్టుబడుల కంటే, దేశం నుండి వారు తరలించుకుపోతున్న సంపదలు అధికమయ్యాయి. దీంతో విదేశీ రుణం మోయలేని భారంగా పరిణమించి, పాత రుణాలను తీర్చడానికే అప్పులు చేయవలసిన దుస్థితిలోకి దేశాన్ని నెట్టారు.

ప్రభుత్వ రంగపు తీరుతెన్నులను పరిశీలించిన వారెవరికైనా, అది ప్రైవేటు రంగానికి చేసిన సేవగా స్పష్టంగానే కనిపిస్తుంది. దేశ ప్రయోజనాలకు చక్కని పాడియావుగా మనవలసిన ప్రభుత్వ రంగాన్ని, దేశ ప్రయోజనాల మూతులు బిగియగట్టి పితికిన పాలను గడసరి ప్రభుత్వం స్వదేశీ, విదేశీ గుత్త పెట్టుబడులకు కుడిపింది. వట్టిపోయిన ఆవును కసాయి కత్తికెర చేయటానికి బేరాలు సాగిస్తున్నది.

కొద్దికాలం పాటు కేంద్రంలో అధికారాన్ని నెరిపిన జనతాపార్టీ ఇందుకు భిన్నంగా వ్యవహరించినదేమీ లేదు. రూపాయి, రూబలు మారకం రేటులో అసమాన ఒప్పందం ఎంత నష్టదాయకమో, ఇటీవలే బహుళ ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చిన ‘రూపాయి-రూబలు మారకం రేటు’ ఒప్పందం జనతా ప్రభుత్వ హయాంలో (సోషలిస్టు ఆర్థిక మంత్రి, జనసంఘ విదేశాంగ మంత్రి సంతకాలతో) జరిగిందేనన్న విషయం గుర్తుంచుకుంటే భారత పాలక వర్గ పార్టీల స్వభావం తేటతెల్లమౌతుంది.

ఇందిరాగాంధీ తిరిగి అధికారంలోకి వచ్చిన తర్వాత విదేశీ చెల్లింపుల భారం పెరగటంతో ఐ.ఎం.ఎఫ్ షరతులకు లోబడి రుణాన్ని తెచ్చారు. ఆ షరతుల ప్రకారమే “ఎగుమతులపై ఆధారపడ్డ అభివృద్ధి”ని వ్యూహంగా స్వీకరించారు. విదేశీ రుణాలను తీర్చడానికి ఎగుమతులను పెంచాలన్న పేరిట విదేశీ పెట్టుబడుల ప్రవేశంపైనా, విదేశీ యంత్ర పరికరాల దిగుమతులపైనా వున్న ఆంక్షలను సడలించుతూ వచ్చింది. ధనాధ్య వర్గాల విలాసాలను తీర్చే సరుకుల ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించింది. స్వేచ్ఛా వ్యాపార మండలాలు, ఎగుమతి మండలాలు, ఎగుమతి ప్రాధాన్య పరిశ్రమలు (ఎఫ్టిజెడ్, ఇపిజెడ్, ఇఓయు) పేరిట సామ్రాజ్యవాదులకు, బడా బూర్జువాలకూ అనేక రాయితీల నిచ్చింది. వేలకోట్ల రూపాయలు సబ్సిడీలనిచ్చింది. వీటిలో కార్మిక హక్కులనన్నింటినీ కాల రాచింది. ఈ విధానాల ఫలితంగా ఐ.ఎం.ఎఫ్ రుణాన్ని తీర్చగలిగామని బాజాలు వాయింపుకున్నారు. అయితే గల్ఫ్ దేశాల నుండి భారత శ్రామికులు పంపిన ధనంతో ఈ అప్పును తీర్చారు తప్ప, ఎగుమతులతో సంపాదించి కాదు. ఈ కాలమంతటా ఎగుమతులతోపాటు, దిగుమతులు కూడా పెరిగి వాణిజ్యలోటు పెరుగుతూనే వచ్చింది.

ఈ సమయంలోనే అమెరికా సామ్రాజ్య వాదులు “ఉదార రుణాల”ను తగ్గించి వేశారు. ఇక భారత ప్రభుత్వానికి వాణిజ్య రుణాలే గతి అయ్యాయి. మరొక వైపున రష్యా తన దోపిడీని విస్తృతం చేయటానికి పూనుకుంది. భారత రుణాన్ని అవసరమైతే డాలర్లలో చెల్లించే ఒప్పందాన్ని రుద్దింది. భారత బడా బూర్జువాలతో కలిసి మిలాఖత్ కంపెనీలు స్థాపించేందుకు చర్యలు తీసుకున్నది. ఐ.ఎం.ఎఫ్.,

ప్రపంచ బ్యాంకులలో సభ్యత్వానికి ప్రయత్నించటం మొదలెట్టింది. ఇదంతా బ్రిజ్ నే ఆధ్వర్యంలోనే సాగింది. ఇది భారతదేశంపై ఆధిపత్యంకొరకు అగ్రరాజ్యాల పోటీ తీవ్రతన కాకుండా, తరువాయి కాలంలో చేపట్టిన “సంస్కరణల” విషయంలో వాటి కుమ్మక్కను కూడా తెలుపుతుంది. వీటి ఫలితంగా విదేశీ రుణం, వాటిలో వాణిజ్యం రుణం పెరిగి మరింతగా సామ్రాజ్యవాదుల ముందు మోకరిల్లవలసిన స్థితి ఏర్పడింది.

కనుకనే ఐ.ఎం.ఎఫ్., ప్రపంచబ్యాంకులు రాజీవ్ గాంధీ కాలంలో తమ షరతులను మరింతగా పెంచివేశాయి. ‘21వ శతాబ్దం-లోకి పరుగు’ పేరుతో రాజీవ్ గాంధీ ప్రభుత్వం ఈ షరతులను నల్లేరుపై బండిలా అమలుజరుప పూనుకుంది. విదేశీ పెట్టుబడులకున్న అవరోధాలను ఒకటొకటిగా తొలగించ పూనుకున్నారు. ఎం.ఆర్.టి.పి., షెరా చట్టాలలో మినహాయింపులు యిచ్చారు. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఆధునికీకరణ పేరిట విదేశీ యంత్ర దిగుమతులను పెంచారు. చిన్న పరిశ్రమల రంగానికున్న రక్షణలను తొలగించటం మొదలుపెట్టారు. విలాస వస్తువుల పరిశ్రమలను పెంచారు. వాటికి రాయితీలు ఇవ్వటం ప్రారంభించారు. విదేశీ చెల్లింపులలో లోటు పెరిగింది. విదేశీ రుణభారం, వడ్డీలు కూడా చెల్లించలేనంతగా పెరిగింది. తిరిగి ఐ.ఎం.ఎఫ్. వద్దకు భిక్షాపాత్రతో వెళ్ళవలసిన స్థితి ఏర్పడింది.

వి.పి.సింగ్, చంద్రశేఖర్ ల స్వల్పకాలిక ప్రభుత్వాలలో ఏర్పడిన రాజకీయ అస్థిరత్వంతో విధాన నిర్ణయాలు జరిగింది తక్కువగా నీ, ఐ.ఎం.ఎఫ్ కనుసన్నలలో సాగుతున్న ఈ క్రమాన్నే కొనసాగించాయి. పి.వి.నరసింహారావు ప్రధానమంత్రి అయిన తర్వాత గత ప్రభుత్వాలు ఆర్థిక వ్యవస్థను చిన్నాభిన్నం చేశాయని సాకు చెప్పి, ఐ.ఎం.ఎఫ్ రుణానికి బయలుదేరారు. సహజంగానే ఐ.ఎం.ఎఫ్ ఇంతకు ముందు షరతులతో మిగిలిన వాటిని అమలుజరుప మనటంతోపాటుగా, కొత్త షరతులను విధించింది. ఈ షరతులను అమలు జరిపి, దఫా, దఫాలుగా ఐ.ఎం.ఎఫ్ నుండి రుణాలు తెచ్చుకోవటంలోనే గత 20 నెలలుగా ఈ ప్రభుత్వం తలమునకలై వుంది.

‘పరాధీన భారతం’ గ్రంథ రచయిత జర్నలిస్టుగా ప్రసిద్ధులు. జర్నలిస్టుగా తనకున్న నైపుణ్యంతో పి.వి.నరసింహారావు ప్రభుత్వం తీసుకున్న వివిధ చర్యలనూ, ఐ.ఎం.ఎఫ్ విధించిన షరతులతో వాటికున్న సంబంధాన్నీ, వాటి దుష్ఫలితాలనూ వివరించారు. విషయ-సేకరణకూ, వివరణకూ ఆయన వెచ్చించిన శ్రమ అభినందనీయం.

అయితే రాజకీయ స్థిర ధృష్టి కొరవడటంతో మొత్తంమీద చూస్తే, గ్రంథం దిశారహితంగా రూపొందింది. 1947 నాటి నుండి పాలకులు సాగిస్తున్న సామ్రాజ్యవాద అనుకూల విధానాల క్రమాన్నుండి విడదీసి నేటి చర్యలను పరిశీలించారు. దీనితో తప్పంతా ప్రస్తుత ప్రభుత్వంలోనే జరిగినట్లు దురభిప్రాయం ఏర్పడే అవకాశం వుంది. నెహ్రూ ప్లాను తారుమారు, బొంబాయి ప్లాను అమలు, ప్రభుత్వరంగం మిశ్రమ ఆర్థిక వ్యవస్థనన్నా నిలపటంలేదు వంటి అభిప్రాయాలతో ఈ అవకాశాన్ని మరింతగా పెంచారు. బిర్లా ఆధ్వర్యంలో రూపొందిన బొంబాయి ప్లానుకు నగిషీలు చెక్కి రూపొందించినదే, 1956 నాటి పారిశ్రామిక విధాన తీర్మానం అన్న విషయం రచయిత ఈ గ్రంథంలో ఇచ్చిన ఉల్లేఖనలను బట్టే అర్థమవుతున్నది. వస్తుమార్పిడి పద్ధతిలో వాణిజ్యం ఉత్తమమని రచయిత అభిప్రాయం ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది. సామ్రాజ్యవాదుల ఆధిపత్యం క్రింద కొనసాగుతున్న అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలో ఏ వాణిజ్య రూపమైనా దోపిడీకే తోడ్పడుతుంది. వస్తుమార్పిడి వాణిజ్యంలోనూ, రూపాయి వాణిజ్యంలోనూ రష్యా సాగించిన దోపిడీ అందరెరిగినదే. అయినా రచయిత రష్యా సోషల్ సామ్రాజ్యవాదంతో జరిగిన వాణిజ్యం లాభదాయకమైనదిగా భావించటంతోపాటు, వస్తుమార్పిడినే “సంజీవిని”గా సూచిస్తున్నారు.

ఈ గ్రంథానికున్న లోటంతా యిదే. జరుగుతున్న పరిణామాలను వాటి చారిత్రక నేపథ్యంలో చూడ నిరాకరించటం; సామ్రాజ్యవాదానికి భారత ఆర్థిక వ్యవస్థకూ మధ్యనున్న సంబంధాల విస్తృతినీ, లోతునూ సరిగా అంచనావేయలేకపోవటం, వీట పరిశీలనలో రాజకీయ స్థిరధృష్టి కొరవడటం మూలంగా ఇలా జరిగింది. కనుకన పాఠకులలో స్పష్టమైన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక రాజకీయ చైతన్యాన్ని కలిగించటం సందేహాస్పదమే. మార్క్సిజంలో సమ్యకాన్ని ప్రకటించుకున్న రచయిత నుండి, ఇలాంటి అరకొర పరిశీలన రావటం విచారకరం.